

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. + 370 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, http://eimin.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TECHNOLOGIJŲ IR INOVACIJŲ ĮSTATYMO NR. XIII-1414 1, 2, 11, 13, 14, 17, 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO BEI LIETUVOS RESPUBLIKOS INFORMACINĖS VISUOMENĖS PASLAUGŲ ĮSTATYMO NR. X-614 1, 2, 23 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – Ministerija) teikia Lietuvos Respublikos technologijų ir inovacijų įstatymo Nr. XIII-1414 1, 2, 11, 13, 14, 17, 21 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo priedu įstatymo projektą (toliau – TII projektas) bei Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymo Nr. X-614 1, 2, 23 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – IVPĮ projektas).

TII projektu siekiama šių tikslų:

1. Įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV–72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ 137.2. punktą, sukurti teisinį pagrindą Viešajai įstaigai Inovacijų agentūrai (toliau – Inovacijų agentūra) vertinti, ar ūkio subjektas, siekiantis gauti valstybės paramą (toliau – Subjektas), atitinka Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžtą didelio ir inovacijomis grindžiamo verslo plėtros potencialo sąvoką (toliau – Sąvoka).

Iki šiol nebuvo teisinio pagrindo vertinti Subjektų atitiktį Sąvokai. Šiuo metu yra vykdomos skirtingos priemonės, skirtos startuolių skatinimui iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų (toliau - Startuolių priemonės). Tačiau Startuolių priemonėse nėra naudojama Sąvoka kaip atrankos kriterijus, nes nėra nustatytos vieningos tvarkos, kaip įvertinamas Subjekto atitikimas Sąvokai. Startuolių priemonių atrankoje yra naudojami kriterijai tik dėl įmonių dydžio ir amžiaus. Tokiu būdu nėra įmanoma užtikrinti, jog startuolių skatinimui skirta parama būtų skiriama būtent startuoliams.

Taip pat nėra vienos institucijos, atliekančios vertinimą dėl atitikimo Sąvokai. Šiuo metu yra kelios institucijos įgyvendinančios Startuolių priemones: Inovacijų agentūra, UAB „Investicijų ir verslo garantijos“, mokslo ir technologijų parkai. TIĮ projekte siūloma nustatyti, kad Inovacijų agentūra, vadovaudamasi Ministerijos patvirtinta tvarka, atliktų Subjektų ir jų veiklos vertinimą ir priimtų sprendimą dėl atitikimo Sąvokai. Vertinimas ir sprendimas dėl atitikimo Sąvokai reikalingas vykdant ir (arba) administruojant išskirtinai tik į startuolius technologijų ir inovacijų srityje orientuotas skatinimo priemones.

Priėmus TIĮ projektą Ministerija būtų įgalinta nustatyti tvarką, pagal kurią būtų vertinama, ar Subjektai, ir jų vykdoma veikla atitinka Sąvoką. Kartu būtų sudarytos prielaidos užtikrinti nuoseklų, aiškų ir vieningą teisinį reguliavimą startuolio statuso nustatymo srityje, kuris išspręstų praktikoje kylančius sunkumus, vertinant Subjektų atitikimą Sąvokai ir jų priskyrimą startuoliams bei užtikrinti teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principai.

2. TIĮ projektas parengtas, siekiant įgyvendinti 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas), 28 straipsnio 1 dalį, 57 straipsnio 1 dalį ir 70 straipsnio 1 ir 2 dalis.

TIĮ projektu siekiama paskirti Inovacijų agentūrą nacionaline kompetentinga institucija – notifikuojančiąja institucija, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 1 dalyje, pavesti jai vykdyti Reglamento (ES) 2024/1689 28 straipsnio 1 dalyje numatytas notifikuojančiosios institucijos funkcijas ir sukurti Reglamento (ES) 2024/1689 57 straipsnio 1 dalyje numatytą apribotą bandomąją dirbtinio intelekto reglamentavimo aplinką bei kontroliuoti šios aplinkos veikimą.

TIĮ priėmimas taip pat sudarys prielaidas įgyvendinti Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 3 dalies nuostatą, pagal kurią „valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinėms kompetentingoms institucijoms būtų suteikta pakankamai techninių, finansinių ir žmogiškųjų išteklių ir būtų suteikta infrastruktūra jų užduotims pagal Reglamentą (ES) 2024/1689 veiksmingai vykdyti. Visų pirma, nacionalinės kompetentingos institucijos turi nuolat turėti pakankamai darbuotojų, kurių kompetencija ir ekspertinės žinios apimtų išsamų dirbtinio intelekto technologijų, duomenų ir duomenų kompiuterijos, asmens duomenų apsaugos, kibernetinio saugumo, pagrindinių teisių, rizikos sveikatai ir saugai, taip pat esamų standartų bei teisinių reikalavimų išmanymą.“. Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 6 dalyje taip pat numatyta, kad ne vėliau kaip 2025 m. rugpjūčio 2 d., o vėliau – kartą per dvejus metus valstybės narės praneša Komisijai apie nacionalinių kompetentingų institucijų finansinių ir žmogiškųjų išteklių būklę ir pateikia jų tinkamumo įvertinimą.

Nors Reglamentas (ES) 2024/1689 pilna apimtimi taikomas nuo 2026 m rugpjūčio 2 d., tačiau minėtos nuostatos tiek dėl notifikuojančiosios institucijos paskyrimo, tiek dėl papildomų išteklių naujoms funkcijoms vykdyti suteikimo bei jų įvertinimo turi būti įgyvendintos metais anksčiau, t. y. iki 2025 m. rugpjūčio 2 d. Tuo tarpu Reglamento (ES) 2024/1689 57 straipsnio 1 dalyje numatyta apribota bandomoji dirbtinio intelekto reglamentavimo aplinka turi būti sukurta ir pradėti veikti ne vėliau kaip 2026 m rugpjūčio 2 d. Tačiau labai svarbu, kad TIĮ projekte numatyti pakeitimai dėl apribotos bandomosios dirbtinio intelekto reglamentavimo aplinkos sukūrimo įsigaliotų kuo anksčiau, ne vėliau kaip 2026 m. sausio 1 d., siekiant, kad tiek Inovacijų agentūra, tiek verslo bendruomenė galėtų tinkamai pasirengti Reglamente (ES) 2024/1689 numatytų reikalavimų įgyvendinimui.

3. TIĮ projekte taip pat atliekami techniniai pakeitimai 13, 17 ir 21 straipsniuose.

IVPI projektas parengtas, siekiant įgyvendinti 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas), 70 straipsnio 1 ir 2 dalis.

IVPI projekto tikslas – paskirti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybą (toliau – RRT) nacionaline kompetentinga institucija – rinkos priežiūros institucija, kaip tai numatyta Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 1 dalyje, taip pat pavesti jai vykdyti Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 2 dalyje numatytas bendro kontaktinio punkto funkcijas.

IVPI priėmimas taip pat sudarys prielaidas įgyvendinti Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 3 dalies nuostata, pagal kurią „valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinėms kompetentingoms institucijoms būtų suteikta pakankamai techninių, finansinių ir žmogiškųjų išteklių ir būtų suteikta infrastruktūra jų užduotims pagal Reglamentą (ES) 2024/1689 veiksmingai vykdyti. Visų pirma, nacionalinės kompetentingos institucijos turi nuolat turėti pakankamai darbuotojų, kurių kompetencija ir ekspertinės žinios apimtų išsamų dirbtinio intelekto technologijų, duomenų ir duomenų kompiuterijos, asmens duomenų apsaugos, kibernetinio saugumo, pagrindinių teisių, rizikos sveikatai ir saugai, taip pat esamų standartų bei teisinių reikalavimų išmanymą.“. Reglamento (ES) 2024/1689 70 straipsnio 6 dalyje taip pat numatyta, kad ne vėliau kaip 2025 m. rugpjūčio 2 d., o vėliau – kartą per dvejus metus valstybės narės praneša Komisijai apie nacionalinių kompetentingų institucijų finansinių ir žmogiškųjų išteklių būklę ir pateikia jų tinkamumo įvertinimą.

Nors Reglamentas (ES) 2024/1689 pilna apimtimi taikomas nuo 2026 m rugpjūčio 2 d., tačiau minėtos nuostatos tiek dėl rinkos priežiūros institucijos paskyrimo, tiek dėl papildomų išteklių naujoms funkcijoms vykdyti suteikimo bei jų įvertinimo turi būti įgyvendintos metais anksčiau, t. y.

iki 2025 m. rugpjūčio 2 d. Tačiau labai svarbu, kad IVPI projekte numatyti pakeitimai įsigaliotų kuo anksčiau, ne vėliau kaip 2025 m. sausio 1 d., siekiant, kad tiek RRT, tiek verslo bendruomenė galėtų tinkamai pasirengti Reglamente (ES) 2024/1689 numatytų reikalavimų įgyvendinimui.

Taip pat pažymėtina, kad siekiant tvarios ir efektyvios teisėkūros, skubiausias Reglamento (ES) 2024/1689 nuostatas dėl nacionalinių kompetentingų institucijų paskyrimo visų pirma siekiama įgyvendinti pakeičiant jau egzistuojančius įstatymus, kurie yra labiausiai susiję su dirbtinio intelekto reglamentavimu Lietuvoje: TIĮ labiausiai sietinas su dirbtinio intelekto inovacijomis, t. y. dirbtinio intelekto sistemų atitikties vertinimu prieš pateikiant jas į rinką bei šį vertinimą atliekančių subjektų notifikavimu, o IVPI – su rinkoje veikiančių dirbtinio intelekto sistemų priežiūra. Vieno įstatymo, kuris būtų susijęs su abejomis minėtomis reglamentavimo sritimis Lietuvoje nėra, todėl dviejų skirtingų nacionalinių kompetentingų institucijų paskyrimui reikalingas dviejų įstatymų pakeitimas, atsižvelgiant į šių institucijų veiklos specifiką įgyvendinant Reglamento (ES) 2024/1689 nuostatas. Vėliau, kai Europos Komisija parengs Dirbtinio intelekto akto įgyvendinimui reikalingus dokumentus (įgyvendinamuosius aktus, gaires, praktikos kodeksus ir pan.), kartu su paskirtų nacionalinių kompetentingų institucijų pagalba bus vertinamas poreikis parengti naują atskirą įstatymą, detaliau reglamentuojantį dirbtinio intelekto panaudojimą Lietuvoje, ir (arba) peržiūrėti kitus susijusius įstatymus ar kitus teisės aktus. Galutiniai sprendimai turės būti priimti iki Reglamento (ES) 2024/1689 taikymo pradžios – 2026 m rugpjūčio 2 d.

TIĮ projektas ir IVPI projektas atitinka Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos patvirtinimo“, nuostatas.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, atlikus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, parengta numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, IVPI projektui antikorupcinis vertinimas neatliekamas.

TIĮ projektu ir IVPI projektu įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai. TIĮ projektas ir IVPI projektas nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

TIĮ projektas ir IVPĮ projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

TIĮ projektas ir IVPĮ projektas buvo pateikti derinimui Lietuvos Respublikos ministerijoms, Viešajai įstaigai Inovacijų agentūrai, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Nacionaliniam akreditacijos biurui, Lietuvos dirbtinio intelekto asociacijai, Asociacijai INFOBALT ir paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje TAIS. TIĮ projekto 5 straipsnio 2 dalimi teikiami pakeitimai yra susiję su Lietuvos mokslo tarybos funkcijomis, todėl šis straipsnis suderintas darbo tvarka su Lietuvos mokslo taryba. Parengta derinimo pažyma pridedama. Taip pat svarbu paminėti, kad derinimo pažymoje yra pateiktos Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos pastabos (IVPĮ projektui), į kurias nebuvo atsižvelgta, tačiau pažymėtina, kad šios pastabos buvo suderintos darbo tvarka, taip pat aptartos 2024 m. rugsėjo 18 d. vykusiamе Ministerijos ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos atstovų susitikime, kurio metu sutarta dėl IVPĮ projekto ir tolesnių žingsnių įgyvendinant Reglamento (ES) 2024/1689 nuostatas.

Be to, per 2024 m. pirmąjį pusmetį buvo suorganizuoti keturi Dirbtinio intelekto valdysenos forumo susitikimai, kuriuose buvo detaliam pristatyta ir aptarta būsima Reglamento (ES) 2024/1689 įgyvendinimo institucinė sąranga, taip pat Inovacijų agentūroje kuriamos apribotos bandomosios dirbtinio intelekto reglamentavimo aplinkos koncepcija. Šiuose susitikimuose dalyvavo apie 200 dalyvių, įskaitant verslo ir mokslo atstovus. Inovacijų agentūra taip pat atskirai vykdė apribotos bandomosios dirbtinio intelekto reglamentavimo aplinkos koncepcijos pristatymą savo valdyboje, informacinių ir ryšių technologijų darbo grupėje bei atskirose asociacijose. Pažymėtina, kad dirbtinio intelekto ekosistemos dalyviai labai laukia konkrečių veiksmų, pagalbos ir konsultacijų, padėsiančių verslui pasiruošti Reglamento (ES) 2024/1689 įgyvendinimui, nes šiuo metu didžiausias iššūkis yra teisinis ir institucinis neapibrėžtumas, kuris trukdo dirbtinio intelekto sistemų kūrimo ir taikymo procesams, visos dirbtinio intelekto ekosistemos plėtrai bei Lietuvos konkurencingumo didinimui.

TIĮ projektą ir IVPĮ projektą parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Inovacijų politikos grupės (grupės vadovas Edvinas Griksas, tel. +370 659 43059, el. p. edvinas.griksas@eimin.lt), vyriausiasis specialistas Gytis Puišė (tel. +370 660 83115, el. p. gytis.puise@eimin.lt) ir patarėjas Ernestas Černis (tel. +370 660 31355, el. p. ernestas.cernis@eimin.lt).

PRIDEDAMA:

1. TIĮ projektas, 3 lapai;
2. TIĮ projekto lyginamasis variantas, 3 lapai;
3. IVPĮ projektas, 2 lapai;

4. IVPI projekto lyginamasis variantas, 2 lapai;
5. Aiškinamasis raštas, 16 lapų;
6. Derinimo pažyma, 4 lapai;
7. Nutarimo projektas, 1 lapas;
8. TIĮ projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai;
9. TIĮ projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 5 lapai;
10. IVPI projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 2 lapai;
11. Atitikties lentelė, 2 lapai.